

НОВА СВѢТЛИНА

„ВЪ ЗАЩИТА НА СПИРИТИЗМА“.

Съчинение на професоръ Брофферіо.

(„Ребусъ“.)

Презъ Априлъ миналата година се появи съчинението на професора по психологиата въ Миланския Университетъ Анжело Брофферіо, подъ название „Per lo Spiritismo“. Ето нѣколко извлѣченія отъ тази толкова много интересна книга.

Стила на Брофферіо е много своеобразенъ; той се отличава по своя хуморъ и убедителностъ, достига живите изложения въ форма на публични, популярни сказки, като се ползува съ нѣколко тежки и често пѣти недантически и уморителни способи на много сериозни писатели въ областта на спиритизма. Въ това отношение Брофферіо постоянно се намира на строга научна почва: той се чувствува въ всека своя страница даже и тогава, когато писателя ни заставлява да се подсмѣемъ на тъжката ирония, съ която той напада противниците на спиритизма.

Книгата е раздѣлена на 28 глави, и автора ѝ ни предубеждава, че тя по негово мнѣние, е злѣ написана по отношение чистотата на езика и хубостта на слога, защото всичкото му внимание било обърнато върху съдържанието, а не върху формата. Той се стремилъ само въ това, щото читателя да разбере добръ това, което автора иска да каже и да може да сѣди основателно, до колко той е правъ. Тѣй,

напримѣръ, говори Брофѣрио, ако нѣкое изречение, хубаво или лошаво, азъ считамъ за вѣрно, нѣма да го изменявамъ, за да избѣгна повторението; а ако нѣкое се укаже нужно, азъ ще го спомѣна сто пѣтти. Но всичко това ще каже, както казватъ англичаните: „fishing for compliments“. Въ сжщностъ, повтарямъ, до колкото азъ мога да сждя, книгата е написана съ прекрасенъ слогъ, който увлича читателя, като го държи въ очакване да промени новите нѣща и блискавото изложение на самите абстрактни доказателства.

Родословието на своя спиритизмъ той обяснява така: преди десетъ години азъ почти нищо не знаехъ за спиритизма и отнасялъ сжмъ се къмъ него и подобните му съ снисходително пресмиване като едно модно суевѣрие на XIX векъ, епидемическо произведение на старите заблуждения, което броди изъ незнанието на научни закони, основано на страха предъ смъртта и на човеческите наклонности къмъ чудесното, които каратъ човека да забрави здравия разумъ и да не сжзнава самата сжщественна дѣйствителностъ. Следъ нѣколко години, обаче, като се посвѣтихъ на изучаването философиата, почнахъ да изменявамъ общеприетия вжзгледъ за реалността и се убедихъ въ истинната идеалностъ на тѣзи английски и нѣмски мислители, които приематъ, че не само вкуса, звука и цвѣта, но сжщо и времето и пространството, материата и силата сжществуватъ въ дѣйствителностъ, но не въ такъвъ видъ, въ какъвто ни го тѣ казватъ; че нашия животъ не е друго нищо, освенъ единъ сжнъ, въ който се отражава само една частъ отъ изображената реалностъ, за което ще бжде доста смело да заклучи човекъ, да ли тя е вечна или не; че областта за придобиване на нашето знание е тжй обширна, щото, както и Шейкспиръ казва, на земята и на небето сжществуватъ повече предмѣти, отколкото си ги представлява нашата философия. Прочее, изучаването на психологиата ме до-

веде най-послѣ при магнетизма, мисленното внушение и най-сетнѣ запозна ме съ телепатията. Отъ телепатията до спиритизма не е голѣма разликата и малко по-малко азъ дойдохъ до убеждението: 1) че спиритическите явления са реални; 2) че отъ всичките хипотези, възможната въ настояще време за разяснение на тѣзи явления и най-приспособимата е спиритическата. При това, нека прибавя, че до това заключение сжмъ дошелъ не възъ основа на нѣкои теоретически и абстрактни възгледи но възъ основа на следуиущето: 1) отъ четенето на това, което са писали хора вещи по спиритизма; 2) за да провѣра фактите съ опити, азъ престоѣхъ месецъ въ Неаполъ и присжествувахъ на осемъ сеанса при прочутия медиумъ Евзачиа Паладино и то пакъ за да провѣра физиологическите явления; следъ това, презъ три или четире месеца въ гр. Миланъ се занимавахъ съ разни типологии, пишущи медиуми, за да се убедя въ дѣйствителността на духовните явления; 3) като изучвахъ внимателно всичко видѣно отъ мене, като не приемахъ нищо преди самъ да го опитамъ, но оценявайки всичко, което ми се кажеше въ полза или въ вреда на сжставляиущето се въ мене мнѣние, азъ всѣкоги се придържахъ въ правилото: „*nil in nega, parum crede, nisi nideas*," и си сжставлявахъ при туй строги протоколи за всичко видѣно, като отбелѣзохъ такива факти, въ истинността на които не се никакъ сжмнѣвамъ и мога на пълно да порѣчителствувамъ.

Може нѣкой да ме попита, защо сжмъ тогава написалъ тази цѣла книга, и въобще, каква полза отъ спиритизма? знамъ: „*ghosts pay no dividends*“. На тѣзи господа ще отговоря толкова, че по изражението на древните индийски философи, хората се различаватъ отъ животните по това, че мислятъ за утрѣшния день (*Viduh vastanam*); че и въ менъ се е появила мисълта, че хората съ здравъ разумъ се различаватъ отъ тѣзи съ болно разсжждение по това, че се трудятъ да разузнаятъ, да ли сжществува такова нѣщо,

като утрѣ и одруги-день. Тѣзи, които никакъ не размислѣватъ за това, приателски ги съветвамъ да прочетатъ, преди всичко, първата глава отъ „Размишлениата на Паскала“; прочетете я добрѣ три пѣти, а не веднѣжъ“.

Професоръ Брофферіо, следъ като описва сеансите съ Евзаниа Паладино, съ която той си е служилъ въ опитите и която е принудила да повѣрва въ дѣйствителността на медиумическите явления и знаменития психиатръ и криминалистъ Ломброзо, говори за мѣрките, които той е взелъ, да не бѣде излъганъ. „Презъ Іуни, миналата година, зехъ участие въ два сеанса съ Паладино, въ Миланъ, въ къщата на графа Амилана, и въ другъ единъ сеансъ въ къщата на моя приателъ, докторъ Лутри Барбиери Деинтроини; присѣтствуваха около дванадесетъ човека, между които имаше нѣколко мои другари — всички знаменити и уважаеми, като честни и праведни хора; и всички тѣзи, съ изключение само на единъ (който присѣтствува само на единъ сеансъ), останахме убедени въ дѣйствителността на станалите явления. Азъ бѣхъ почти убеденъ, но пакъ не чувствувахъ себе си за напълно задоволенъ, защото само съ два сеанса не може много да се узнае. Освенъ това, при единъ сеансъ, дѣто участвуватъ много лица, азъ не мога всѣкоги да се намирамъ около медиума, за това всѣкоги бивахъ принуденъ да се обръщамъ съ въпросъ къмъ Джонъ Кинга. За тази целъ азъ се възползувахъ отъ свободното време и заедно съ брата си заминавамъ за Неаполъ. За това азъ искахъ, щото първия сеансъ да станѣше не съ целъ да научехъ нѣкои нови и по-много силни явления, но окончателно да се увѣря, че не съмъ измаменъ отъ страна на медиума. Предъ видъ на това, пожелахъ, Евзаниа да проживѣе при мене въ стаята ми. А също при мене да има друго едно лице, което да ме подпомага въ наблюдениата ми върху медиума, и да не се съобщава никакъ съ медиума, а също и никакъ да не се

даже види съ нѣкои отъ тѣзи скептици, които, възползувани отъ мрачината позволяватъ си разни поддигравки за да се ужъ пресмиватъ на довѣрчивостта на спиритистите. Това лице азъ поискахъ да бѣде братъ ми и другъ никой да не присѣтствува. Презъ всичкото това време азъ държахъ лѣвата рѣка на медвума, а братъ ми—дѣената; свободните ни рѣце оставаха сжединени помежду ни. При тѣзи условна масата се повдигна на такава висота, щото при едно добро надане, единия кракъ се счупи (явление, което е твѣрдѣ обикновенно даже и безъ Евзациа); но, по желанието ми, да ми се поднесе шапката, която бѣше на кревата, масата съ удари отговори, че това не може да стане, а вмѣсто това, поднесе ми се единъ платъ, и братъ ми видѣлъ, какъ плата се поднесълъ въ въздуха, миналъ надъ главата му и се спусналъ на моята. Нѣколко пѣти рѣцете ми изтрѣгнаха, но по нѣмане много присѣтствующи, рѣката на Джона Кинга не можа да достигне до степената на пълна материализация, въ каквато тя е способна да дохожда, а си остана въ едно флуидическо сжстояние. Чуха се силни рѣкоплѣскания въ въздуха. Следъ това азъ изявихъ желание да се прекрати сеанса и запали свѣтцга. Замѣлчавамъ другите явления, които видѣхъ. Следъ заминуването на Евзациа, попитахъ брата си.

— Е, какво ще кажешъ?

— Какъ могатъ всички тѣзи работи да ставатъ?

— Незнамъ; но ти какъ мислишъ, да не ги прави съ измама?

— Какъ?—съ рѣцете си ли?— Не—азъ сжмъ увѣренъ, че това не е възможно.

— Въ това ний можемъ да бждемъ увѣрени, но това нищо не значи.

Други два сеанса се направиха въ присѣтствието на Евзациа и мене. Но въ такява сеанси, това, което прави явлениата да иматъ достовѣрностъ, е силата на проявлението. Следъ това азъ имахъ още два сеанса,

въ които поканихъ три вжикашни лица и всѣкоги въ моята стая, като съ едната си ржка всѣкоги държахъ медиума; а тозъ, който стоѣше на срѣща ми и държеше другата ржка на медиума, бѣше моя приятель, Кралевския прокуроръ, принадлежащъ на това общество, което е малко способно да преначава нѣщата; отъ лѣвата му страна стоѣше братъ ми, на дѣсно отъ мене стоѣше домакинята, която не можеше нищо да предаде, защото до сега тя е убедена, че всичко това е измама отъ медиума. Другъ единъ сеансъ направихме въ къщата на кавалера Ерколе Кияя. И тукъ азъ пакъ държахъ ржката на медиума отъ началото до свършъка на сеанса“.— (Следва).

Парламента на религиите въ Сжединените Штати.

Разбира се: Америка е страна на чудесата. Ииа ги много въ този знаменитъ *пазаръ на свѣта* въ Чикаго презъ последните шестъ месеца. Но отъ толкова зрелища, които са биле представени на всеобщото любонитство, нѣма нѣкои по-нови, по-нечакани и по-чудни отъ *парламента на религиите*, за когото отзивы по различни пжтища, ни пристигатъ днеска въ Европа. Парламентъ не е добръ казано; защото въ тѣзи религиозни събрания отъ този новъ видъ, не се е нито разисквало, нито гласувало; конгресъ трѣбва да се нарече. Това, което се видѣло въ него и чуло, не е по-малко достойно за внимание; напротивъ, и хората се питатъ да ли са намиратъ въ присжтствието на единъ опитъ безъ последствие, изолиранъ плодъ на американската ехцентричностъ, или пжкъ нѣщо плодородно почнува да се вѣтаява и единъ новъ день захваща въ религиозната история и въ нравствеността на человечеството. Когато бѣше пусната миналата година идеята, да се събератъ гь единъ всеобщъ конгресъ представителите на всичките голѣми религии, които сподѣлятъ человечеству,

тя не посрѣщна, поне въ стария материкъ, освенъ една подсмивка отъ невѣрие. Или казваха, този конгресъ не ще се събере, или пакъ въ него не ще видатъ други освенъ религиозни изверги неизмѣнни нито властъ нито мандатъ да говорятъ отъ името на поканените религии, или най-послѣ ще присѣтствуваме отъ ново на размесването езиците и на историката на Вавилонското стѣлпотворение. Всичките тѣзи предсказвания се оказаха невѣрни. Събранието стана. Представители отъ всичките религии земаха участие и никакъ не се караха. Въ добавокъ, намѣто старите проклинания, не стана друго освенъ да се видишатъ най-законните и най-достоините манифестации на едно религиозно и човеколюбиво братство въ едно и също време.

Това чудо,— защото това е едно чудо по отношение къмъ миналото и бъдѣщето,— стана възможно, нека побързаеме да го признаемъ, чрезъ такта и свободния духъ на организаторите на това оригинално предприятие, на господина Карлъ Бони и свѣщенника Ж. Х. Бяроусъ, които са съставили програмата и са наредили хода ѝ много умно и грижливо. Полемиката се махна още отъ начало и се замѣсти съ най-симпатическо зачитане къмъ всичките вѣри, и даже къмъ тѣзи, които бѣха най-много отдалечени отъ християнската вѣра. Всѣкой отъ делегатите се занима да изложи просто доктрините на религиата си и това което, споредъ него, човечеството е можало да извлѣче като практическа полза и нравствено или материално подобрене. Правилника е билъ добросъвестно изпъленъ и, нѣщо не чуто може би, всичките рапорти и речи, схванати отъ тази положителна и практическа гледна точка, вмѣсто да си противоречатъ, приличаха да се направляватъ къмъ същия край и да образуватъ една велика и чудесна симфония заключающа въ себе си единството въ религиозните стремления на цѣлото човечество.

Преди да кажа нѣщо на ушите и на духа, кон-

греса представляваше едно зрелище, което говореше най-първо на очите. Представите си въ голѣмата зала на палата на изкуствата въ Чикаго, предъ една публика отъ три до четри хиляди души, върху една обширна и издигната естрада, тази група отъ 150 до двѣстѣ попове и теолози, всѣкой съ религиозния си костюмъ и характеристичните си знаци, образувачи единъ видъ джга, гдѣто върху черния фондъ отъ дрехите на английски попове се очертávaха червената дреха на Кардиналъ Гибонъ, виолетните раса на поповете негови колежи, желтите и бѣлите дрехи на брахмините и японските попове, безъ да се говори за нѣколкото делегати отъ женския полъ, които увеличаваха богатството на краските въ картината, безъ обаче да бъркатъ на строгата хармония. То бѣше една тържественна минута при отварянieto на тѣзи публични събрания, когато, съ съгласието на всичките конгресисти, Кардиналъ Гибонъ се издигна и освѣти дѣлата на конгреса, като прочете на високъ гласъ *отче нашъ*. Попитани отъ по-напредъ, всичките конгресисти приеха молитвата на Христа и я намѣриха, че може да послужи за обща и всемирна молитва. Всичките религии не наричатъ ли Бога си съ името Баща, и всичките не проповѣдватъ ли и те изискватъ ли опрощение на обидите и възтържествуване на братството и правдата?

Презъ седемнадесетъ дена тѣзи събрания се подновяваха и интереса, далечъ отъ да се намали, се увеличаваше чакъ до края. Последователно се изслушаха рапортите или речите на петъ, шестъ японски йопа върху шинтоизма и будизма въ страната имъ, двама, трима мандарини върху китайската вѣра въ Пекинъ и Шанхай и върху религията на Конфуциусъ, двама, трима представители (едина не бѣше другъ освенъ братъ на Сиамския царь) върху будизма въ Индо-Китай и Цейлонъ, които разправиха, какво хората дължатъ на Буда. Нѣколко доста знаменити брахмини направиха аналогия на брахмани-

ма, като напомниха тази дума на Веда: „Азъ съмъ, каза Господъ, въ всѣка религиа, като невидимна ко-нецъ въ една огърлица отъ безценни камъни“. Следъ представителите на православния Индуизмъ, изслу-паха се апостолите на Брама-Сомай, това божо об-щество, основано въ 1830 год., за да преобразува старата народна религиа. Парсизите, мюсюлманите и тѣ минаха своя редъ. Юдаизма, представляванъ отъ дванадесетъ делегата, равини или учености, взема е-динъ твърдѣ възвишенъ изгледъ. Следъ като напо-ми това, което цивилизацията дължи на Юдаизма, господинъ Лионъ, отъ Харвардския университетъ, от-даде единъ тържественъ и религиозенъ поклонъ на основателя на християнството, на Исусъ Назаретъ, „последния и най-великия отъ пророците“. Антисе-метизма, види се, не е още преминалъ презъ океана. Двѣ високо-поставени лица, едина въ името на гръц-ката черкова, Н. Пр. Латасъ, митрополитъ въ Кор-фу, и другия отъ католическата черкова, Н. Пр. Ир-ландъ, достойно отговориха на това настроение, чрезъ думи отъ гореща симпатиа за Израелъ. Първия се възползува отъ случая да обори още единъ имъ, посредъ рѣкопцѣсканията на огромната публика, ста-рата и абсурдна легенда, споредъ която евреите има-ли били нужда отъ християнска кръвъ за да празд-нуватъ Великденските празници.

По между еврейските равини и протестанските теолози се забелѣзва най-много раздѣлението на ду-ховете въ двѣ направления: едното строго се при-държа о миналото и е по-консервативно въ старите формули и обреди; другото е по-обширно и по-съ-временно, съ символическо тълкуване и съ религиоз-но чувство по-подходящи на най-разнообразните форми.

Най-насетнѣ дохождаме до католическите архи-реи. Самото имъ присѣствие въ подобенъ конгресъ бѣше вече доста красноречиво. Словата имъ бѣха още по-красноречиви. Имаше едно или двѣ проявленія на стария завладѣтеленъ и краенъ духъ, но тѣ бѣха ка-

то отнесени и удавени въ течението на обширния духъ и християнско братство, опредѣлени най-многo отъ горещите и възхитителни думи на Кардинала Гибонъ, на Н. Пр. Ирландъ, чието минаване презъ Парижъ произведе такава голѣма сенсация, и отъ архiereя на Нова Зеландия, Редрудъ, нарочно идящъ отъ антиподите за да присѣствува на този конгресъ. „Не претендирамъ, каза този почтенъ архiereй, въ качеството си на католикъ да притежавамъ цѣлата истина и да съмъ въ положенне да разреша всичките въпроси. Азъ зная да оценявамъ всеко благодѣяние и елементите на истината, които се намиратъ вънъ отъ мойта черкова. Само Христосъ можеше да каже: „Азъ съмъ истината“. На всекъждѣ, гдѣто има нѣкаква си истина, намира се нѣщо достойно за почитане, не само отъ страна на човека, но още и отъ страна на Исусъ-Христосъ. Човекъ не е само едно морално, но още и едно социално създание. Между това, условието за неговото развитие и благополучие е да бѣде свободенъ, разбира се, въ политическо отношение, но също и въ религиозно. Така азъ привиквамъ отъ все сърдце деня, когато на всекъждѣ ще се изкорени тази лжжлива идея, че човекъ трѣбва да се изнасилва по причина на религиата му; само благодѣянието може да доведе хората до свѣтлината“. Може да се каже, че чрезъ такива свободолюбиви изявления основата на конгреса на религиите бѣше осигорена, и лесно се разбира какъ той успѣ и можа да остави едно велико и благотворно впечатление, щомъ като е вѣялъ такъва духъ въ него.

Всичко това ще се види доста ново и чудесно на нашата стара европа; обаче, всичко това не е друго освенъ естественния плодъ на три-вѣковния политически прогресъ, на безпристрастната наука и на почетите отношения отъ день на день между хората. Религиозните спѣнки падатъ съ всичките други. Напротивъ, религиата не угасва.

Нищо не бѣше по-чувствително и по-привлѣка-

телно отъ силата на всемирното религиозно чувство, изразяиуще се въ всичките езици ва свѣта, както сжщо и въ ржкоплѣканиата на публиката. Не, религиата е вечна като всичките естествени сили; но религиозните форми не са вечни. При туй въ самата минута, когато ний дохождаме до сжзнание на тѣхния символически характеръ и относителна цена, ний откриваме тѣхното пжрвобитно и интимно родство и възможността да се преведатъ една въ друга. Въ дните на пжрвата християнска петдесетница, хората въ Иерусалимъ бѣха всички очудени да чуватъ да се разказва за великите нѣща на невидимия и вечния Господъ на всичките езици, които се говорѣха тогава подъ небето. Привжржениците на всички вѣри, като даватъ ухо днеска на песните, молитвите, обредите на сжседите си, научаватъ се, че нуждите на човека на всѣкъдѣ са едни и сжщи, и че тѣ изискватъ отъ сжщия непознатъ Богъ сжщата помощъ.

Като се изкачатъ къмъ височината на духовния животъ, всичките поклонници, тржгващи отъ най-противоположни точки, необходимо се приближаватъ и вече могатъ да си дадатъ ржка. Не би било доста ако въ конгреса на Чикаго се сжглеждаше само една голѣма тжршимостъ. Тази стара дума не е достаточна. Не, въ този конгресъ има единъ положителенъ актъ отъ сблизение и сжпричастие въ единъ видъ всемирна религиа, къмъ която великите исторически религии не ще бждатъ осенъ като диалекти или провинциални наречия. Години ще изминатъ, безъ сжмнение, преди едно подобно явление да се произведе и най-вече да донесе практически плодове. Но единъ день ще доде, когато това религиозно братство непременно ще се осжществи и тогава този конгресъ въ Чикаго ще се яви като една велика и историческа дата въ Историата на човечеството.

Защо, ще каже нѣкой, тѣзи нѣща са възможни въ Новия-Свѣтъ и толкова невѣрвани въ Стария? Обяснението на този контрастъ се длжжи сжщественно

на различнето въ режима, който религиата въ Съединените Штати е посрѣщнала въ самото си начало. Въ Франция, напримѣръ, религиата не е лично но общественно и държавно дѣло. Въ Америка, тя не е дѣло на държавата, но единствено дѣло на личността, нѣщо интимно и което излиза отъ вътрѣшността на всѣко сърдце. Раздѣлена отъ държавата, католическата религиа но по-малко напредва, но тя необходимо зема поддржката си отъ самата маса на вѣрующите, и паложително следва народното вѣрховение за да стои въ постоянна хармония съ народа.

Отъ тамъ ѝ иде, заедно съ успѣха, този свободолубивъ, довѣрчивъ, дързостенъ и човеколюбивъ вѣрзежъ, който придава на американския католицизмъ изгледъ на една напстина нова черкова. За религиозната вѣра, тайната, да достигне да бѣде всемирна, е най-напредъ да стане лична и чисто субективна. Религиозната симпатия, която сближава хората, се ражда и развива съразмѣрно съ отказването отъ политическите и социалните си претенции, и, като престава да прави покушение върху човеческата свобода, наравно престава да разединява и вжоружава хората едни противъ други. (Temps).

КАКЪ СТАНАХЪ СПИРИТИСТЪ

отъ Карла діо Преля

(„Ребусъ“).

За сега спиритизма съставлява, безъ всѣкакво съмнение, едничката парадоксална наука отъ всичките и за нѣколко време ще си остане такава. Това, за вѣрване е, зависи отъ факта, че той нѣма връзки, които да го свързватъ съ това, което въ настояще време е прието за наука и защото, даже, напредно, той противоречи на науката отъ наше време. Обаче, въ дѣйствителностъ това не е дотамъ тѣк: съществуватъ връзки, които свързватъ спиритизма

съ другитѣ отрасли на знанието; ако тѣзи връзки се обяснятъ, то той ще стане понягень, ще изгуби своя парадоксаленъ видъ, и тѣзи, които се съмнѣватъ, ще пожелаатъ тогава да слушатъ това, което се говори за спиритизма. Сега азъ искамъ да попълня тази празнота, която нагледно дѣли спиритизма отъ нашата прѣшна наука. Тукъ нѣма нѣкакъвъ недостатъкъ въ сжединителните части на тази празнота, само че тѣ са много малко извѣстни. Тѣзи научни камъни, отъ които можемъ да се възползуваме, за да достигнемъ брѣга на спиритизма, нѣма да ни заставяватъ да преплаваме презъ блатото на суевѣрието.

Преди двадесетъ години, когато бѣхъ принуденъ отъ нѣкакви вжикашни обстоятелства съ голѣма мъка да се предамъ на научния трудъ, азъ като другите въ това време, захванахъ да се занимавамъ съ учението на Дарвина. Като първо следъ философата, азъ бѣхъ длъженъ да намирамъ удоволствие въ лозинката на Дарвиновото „Развитие“. Следъ това, обаче, когато всеко нѣщо по Геологиата и Историата се разви, не се зачудихъ, че и това нѣщо, което дѣлѣше биологиата отъ тѣхъ е било подхвърнато на сжщото разследване. Такова едно захвърчане се обяснява съ трудността на разследването, продължителността на времето, които трѣбва да се взематъ подъ сжображение при развитието на биологиата, въ сравнение съ историческото ѣ развитие, още и това, че факторите въ областта на биологиата, които са подпомогнали нейното развитие, са отъ твърдѣ сложное естество.—

Философското сждържане на Дарвинизма се заклѣчва въ това, че биологическата целесжобразность—приспособлението организма къмъ сжответствуиущите условия на живота—не произтича непосредствено отъ природата, а произхожда, отъ косвенния изборъ на този, който иска да се приспособи на целта, която захваща да дѣйствува повече и по-

вече въ по-нататъшния диференциаленъ процесъ, — носи съ себе си по-високо развитие, т. е. възвишената форма на живота. Всѣко нѣщо, което е нецелесъобразно, неспособно за животъ, умира и, по такъвъ начинъ, явява се, като едицъ естественъ способъ, че остава само това, което е целесъобразно, и така се поддържа наследствеността

Сега, ако развитието ввежда целесъобразността въ всичките области, посредствомъ косвенния изборъ, то такъвъ единъ процесъ трѣбва да се види най-ясно тамъ, дѣто факторите на развитието са най-малобройни и най-малко осложнени. Въ това отношение най-идеалната областъ трѣбва да бѣде астрономиата. Тукъ се представлява една ограничена задача—да се обясни целесъобразния механизъмъ за движението на сжзвѣздиата и даже—което е най-главно—пий имаме тука работа съ единственните фактори на развитието—притяжността.—

За това азъ предприехъ да изуча астрономиата, като очаквамъ да намѣря въ тази неорганическа областъ косвенния изборъ на целесъобразността да блящи по-вече отколкото въ биологиата. Сжчинението, отъ което азъ сжмъ се ползувалъ. въ третіото си издание носи това заглавие: „История на развитието на Вселенната“. Дарвинъ, въ своето последно писмо, или по-добрѣ, въ едно отъ последните си писма, ми благодари, за дѣто му проводихъ това сжчинение.

Този, който се занимава съ астрономиата, като философъ, спира се въ заключението си предъ проблемата: „какви сжщества могатъ да обитаватъ другите тѣла на вселенната?“ По този въпросъ много нѣщо се е писало, но тукъ фантазиата е взимала по-голъмо участие, отколкото ума. Какъ трѣбва, въобщо, да пристъпимъ къмъ разрешението на тази проблема, по наученъ начинъ? До сега никога не бихъ намѣрилъ отговора на този въпросъ, ако да не бѣше професоръ Ернстъ Капфъ написалъ въ това вре-

ме своето съчинение „философията на техниката“. Наистина, въ книгата азъ не намирахъ отвъора на този въпросъ, но той се намиралъ въ по-нататъшното разработване въ това направление. Еристъ Капцъ, като му писахъ по това нѣщо, отъ начало си тури въ главата мисълта да строи мостове, отъ техниката къмъ обитателите на планетите, но отпослъ се съгласи съ мене относително до решението на тази проблема.

Капцъ именно указва на това, че въ човеческа организмъ се намиратъ образите на различни технически проблеми и че изучаването на организма може да ни даде решението на техническите проблеми. За примѣръ ще приведемъ, че човекъ само тогива може да разбере проблемата на гледането, когато намѣри органическия му образъ въ камара-обскура. По такъвъ начинъ органическата областъ се попълва съ техническата.

Следъ това мене тогива не ми остава нищо друго освенъ да направя една голѣма крачка напредъ и да призная, че попълването на двѣте области става взаимно. Ако съществува огранически проблеми, които на нашата земя да се рѣшаватъ тѣй и по единъ тѣхнически начинъ, то ще бѣде тогива много вѣроятно, че за такива проблеми, които се рѣшаватъ на земята само по технически начинъ, относителните образи ще се намиратъ при други условия т. е. на други планети. Може да си въобразимъ същества, които да представляватъ въ органическа форма телескопа, микроскопа или електроскопа. Най-сетнѣ, позволено е да се дадатъ аналогически заклучения изъ нашата техника относително до физическите свойства на обитателите на другите планети.

Въ моето съчинение: „обитателите на планетите“ азъ искахъ да подложамъ на научно обсъждане и другъ въпросъ, а именно относително умственна-

та природа на обитателите на другите планети. За решаването на този въпросъ външи ми се мислята отъ единъ руски писателъ, Ернстъ Фонъ—Беръ, починалия председателъ на С.—Петербуржската академия. Сжчинението му: „Речи, произнесени въ учени сжбраниа“, сждържа забелжителната изука: „кой начинъ на разбираше природата е най-вѣренъ?“ Проблемата за теоретическото познаване, което е въ зависимостъ отъ нашето миросжзерцание, отъ свойствата на нашите външни чувства и отъ нашите мислителни способности, е изложена въ най-висша степенъ увлѣкателно. Достатъчно е само да произведе человекъ най-малката поправка въ своя мозжкъ, и всеко едно представление у насъ за свѣта се изменява.

Ще бжде все сжщия свѣтъ, но пѣкакси друго-яче сжзерцаванъ. При това голѣмо богатство на природата отъ форми на живота и сжзнанието можемъ да предположимъ и безчисленно множество видове сжщества, отъ които всеко едно живѣе въ особенъ свѣтъ, но въ сжщностъ всичките тѣзи свѣтове са еднакви. Нашия организмъ е приспособенъ само на нѣкои отъ сжществуиущите колебания на ефира. Колко са тѣзи колебания, ний не знаемъ; но тѣзи сжщества, които биха били приспособени на неизвѣстните намъ видове колебания, биха имали сжвжршенно друго представление за свѣта, сжвжршенно други познания и сжвжршенно други начини на дѣйствиe.

Както се види, оккултизма не се намира много на далечъ отъ дарвинизма; този трансценденталенъ дарвинизмъ и тукъ открива широко поле за фантазията. Ний можемъ само по този начинъ да разрешимъ тази проблема по наученъ начинъ, ако само ни се дадатъ данни, т. е. ако между двата свѣта, чиито обитатели притежаватъ различни способности на разбираше и дѣйствиуване—се намиратъ граници на сжприкосновение. Това ще ни даде явления извжредно

много чудни. За тѣзи явления за сега много се говори. Спиритистите говорятъ за това, което азъ искамъ да ви кажа. По такъвъ начинъ азъ бѣхъ заставенъ да узная, да ли може да се намѣри нѣщо истинно въ спиритизма.

Прочее, въ това време азъ се занимавахъ нѣколко месеца съ този предметъ. Трѣбва да призная че нѣкакво научно тълкуване на спиритизма е съвършено невъзможно, и че за насъ той ще си остане непонятенъ до тогава, до като го отдѣля такава голѣма пропастъ отъ другите отрасли на науката. За това мене ми се иска да отхвърля всѣкаква, каквато и да била, празнина и, понеже мога да се ползувамъ само отъ факти, представлява се въпроса: не можемъ ли да наблюдаваме въ самия човекъ, въ какво е не-обикновено състояние да се намира, ненормалния способъ на разбирање и дѣйствиє? То този въпросъ твърдѣ много се говори въ литературата подъ името сомнамбулизмъ. По такъвъ начинъ това разискване за мене е по-хубаво въведение къмъ спиритизма —

Къмъ способностите на сомнамбулизма принадлежатъ и такива, които по никой начинъ не се поддаватъ на нѣкакви физиологически обяснения, като на примѣръ: ясновидството и въздѣйствиуване на далечъ. Ний не съзнаваме тѣзи свойства и не можемъ да се ползуваме съ тѣхъ съвършено произволно. Следователно, нѣщо скрито въ нашето земно само-съзнание се проявява съвсѣмъ друго—яче на външния свѣтъ, отколкото въ нашето тѣло. Отъ това трѣбва да заключимъ, че ний представляваме отъ себе си двойно същество, и че земното и тѣлесното съставляватъ само едната страна на нашето съществуване. Тукъ отново се проявява проблемата за безсмъртието, която нагледно е изчезнала за науката, защото тази последната е взела подъ съображение само тѣлесната страна на човека. Смъртта отстранява само земната форма на явлениата. Ако ний при-тежаваме свойства, които нѣматъ никакво отноше-

ние къмъ тѣлесните, ний нѣма да претърпимъ смъртъ; ний ще продължаваме да живѣемъ съ безтѣлесните свойства. Да ли е това сжщството, което се приписва на спиритическите явления?

Сега се установягатъ понятни отношения между сомнамбулизма и спиритизма. Сомнамбулизма ни показва пътя да откриемъ въ себе си самия духъ, чийто животъ послѣ смъртта, казва ни се, е дѣйствителностъ. Сега само се пита: може ли този духъ, лишень отъ тѣлото си, да се подложи на опите, т. е. да се сношава съ живите хора? За решението на този въпросъ само този е компетентенъ, комуто са извѣстни венормалните свойства на човека, т. е. на духа у насъ самите. Спиритизма не трѣбва да се изучава отдѣлно, а въ свръзка съ сомнамбулизма. Само тогава ний ще бждемъ въ сжстояние да решимъ въпроса, извършватъ ли се спиритическите явления посредствомъ ненормалната сила на медиума, т. е. посредствомъ духа въ тѣлото, или пжкъ съ намесването на вжнкашви невидими сжщества, или пжкъ най-сетнѣ, явленията се раздѣлятъ по тѣзи двѣ направления?

Обстоятелството, че сомнамбулизма и спиритизма иматъ въ себе си много анологически явления, преди всичко, доказва, че и въ двата случая ний имаме работа съ дѣятелността на еднородни сжщества, следователно, съ човечески фактори; но да ли тѣзи последните принадлежатъ къмъ живите хора или къмъ умрѣлите, това не можемъ да решимъ погорѣказаната аналогия, а само по по-нататжшни признаци. Фактора може да се намира или въ тѣлесното сжстояние или въ безтѣлесното, защото и двѣте разполагатъ съ еднакви сили. По такжвъ единъ начинъ ний дохождаме до границата на анимическата и спиритическа хипотеза. И двѣте страни трѣбва да бждатъ добрѣ пояснени, защото духа, който се намира въ плжтта, или вжнъ отъ нея, трѣбва да покаже на чувствителните, че не се намира въ своя елементъ,

че не е приспособенъ за земния свѣтъ, като човека съ тѣлото си; че по такъвъ начинъ той не може да прояви тука широка дѣятелностъ и трѣбва да дѣйствува посредствено и само тамъ, гдѣто се допира този съ другия свѣтъ.

Трѣбва да се признае, че тѣзи два свѣта не са раздѣлени по пространство: по видовете на приспособлениата са така различни, щото отъ това произлиза субективния дуализъмъ на свѣтовете. По такъвъ единъ начинъ явяватъ се физически ограничения, но не и духовни, ако програмата на дѣятелността се явява ограничена. Всичко това си има мѣстото и въ сомнамбулизма и въ спиритизма. Въ тѣзи двѣ области ний можемъ да изучимъ, какъ трудно се работи изъ единия свѣтъ въ другия, кжмъ който ний не сме никакъ приспособени; какъ преминуването на човека въ духовния свѣтъ, сжщо и на това отъ духовния въ нашия, ще ни се представи естествено съ твърдѣ голѣми затруднения.

Сега преминувамъ на друго: Астрономията ме е научила, че закона за приспособлението има сила по всичкиа свѣтъ. Дарвинизма ме е научилъ, че на земята обитаватъ милиони живи видове сжщества, които са приспособени кжмъ природата. Тука сжщо материала за формируването на сжществата е еднакъвъ — клѣтките — и на земята намираме сжщества, които да са сжставени отъ клѣтки и други такива неизвѣстни. Но ний не можемъ да предполагаме, че такава една съ неизчерпаемо богатство природа би разполагала само съ едно средство — клѣтките, за да даде животъ въ вселенната. Нищо не ни препятствува да предполагаме, че има сжщества, даже отъ ефирна природа, които вследствие на това да иматъ свойствата на ефира. Теорията на познаването ме е научила още повече, че, ако се разгледа по единъ способъ приспособлението на живите сжщества кжмъ природата, ще видимъ, че самото представление на природата е различно. Следователно, ако говоря обек

тивно, има планети по свѣта безкрайно разнообразни, отъ които всѣко едно изисква за своите живи същества приспособление на съответствуиущия видъ, който отново може да се разпада на различни други отъ своите видове. Но при констатирането зависимостта на миросъзерцанието отъ физическото и умствено свойство на живите същества, явява се, безъ съмнѣние, по-голъмо поприще за живота на субективното миросъзерцание, отколкото това на обективното. Следователно, отъ различните тѣзи поприща произлизатъ: други свѣтове, други същества. Отъ различните живи същества следватъ: други същества, други свѣтове! Да, същества, които иматъ поприще на единъ и същи животъ, могатъ да се приспособяватъ къмъ такива отъ единъ и същи образъ. За това мислящите същества, които живѣятъ съ насъ наедно въ нашия свѣтъ, по които приспособления и начинъ на дѣйствиа са съвършено други, ний малко ги познаваме, както и тѣзи забелѣжителни същества, съ които ний случайно сме се запознали въ сомнамбулизма, но които пакъ са наши собствени. Тѣзи са съществата, които носятъ нашите скрити способности.

Отъ това произлиза, че Дарвинизма ни учи, че двѣ същества могатъ да бѣдатъ приспособени къмъ единъ и същи свѣтъ, по разни начини; сомнамбулизма пакъ ни учи, че едно и също същество може да бѣде приспособено къмъ единъ и същи свѣтъ също по различни начини, че то има такава сила да се представлява въ два свѣта по единъ или други начинъ и едновременно живѣе въ двата. Спиритизма пакъ ни учи, че смъртта, която по едно отъ тѣзи приспособления, е освобождение на тѣлото отъ душата, а по друго—освобождение на душата отъ тѣлото, само унищожавя дѣйствителността на това отношение къмъ природата, но не съществото.

Това именно е отношението на сомнамбулизма къмъ спиритизма: и въ двѣте факторите са еднородни; тамъ тѣ работятъ безъ употреблението на

тѣлото, а тукъ безъ неговото обладание, посредствомъ сила и свойства, които се различаватъ въ степента, но въ сжщностъ са еднакви. Следователно, сомнамбулизма и спиритизма се подпомагатъ.

Ако разложимъ тази система на нейните сжставни части, ще се поясни, че неговото различие отъ естественната наука е значително малко, а не както се казва.

(Следва).

Ваянъ и Спиритическата доктрина.

Въ присхтствието на престжжления безъ четъ, които наводняватъ обществото, човекъ се пита дали тѣзи които са виновни, са, както поддържатъ и тѣкои криминалисти, родени престжжници, тикнати, следователно, отъ несжпротивлима истинктъ къмъ тѣзи крайности, които огрозяватъ человетството? Знакомството съ духовния свѣтъ, което ни дава спиритизма, ни туря въ пжтя на едно разрешение по-коренно и по-сжобразно съ человетската свобода. Той ни учи, че духовете занасятъ, когато влизатъ въ духовния свѣтъ, злобите си или отмжщениата си, които иматъ да насищатъ. Ако биха тѣ останали на земята, тѣ би тдрѣбли да си отмжстятъ. Духове, тѣ правятъ сжщото, но още по-предателски и низко, защото тѣ ни нападатъ въ умствения ни организмъ, щомъ като намѣратъ възможностъ да го направятъ. Това е което ний наричаме завладѣване. Ний познаваме силата на духовете изобщо и най-вече огромното влияние, което единъ злосторенъ духъ може да земе върху единъ вжплотенъ, който по слабостъ или невежество се остави да се завладѣе. Дали е по-малко виновенъ ако той се остави да се завлѣче въ дѣла, които нравственността осжжда? Не, сигурно, защото понятието за праведното и истинното е вродено въ всичките хора, малко или много, споредъ степента на образуването имъ. То може да се залчи отъ едно лошо вжзпитание, което лжже сжвестта, отъ посещаване нездравословни мѣста, отъ опасни примѣри; но понятието за доброто не изгасва сжвършено. За нещастие, злосторните духове дохождатъ често, чрезъ постоянно завладѣване, да развалятъ минутно това поняти

На спиритизма се оставя труда, често мъченъ, да освѣтлява човечеството и да го поучава, че е всѣкога въ наши рѣце да противостоимъ на туй обладаване, или да го победимъ, ако сме му се поддали.

Нека приложимъ тѣзи духовни начала на тѣзи бедни заблудени, които на последно време са изчоплашили обществото чрѣзъ покушения, които са ги довели до гилотината. Тѣ не са родени престѣпници; тѣ са станали такива подъ натиска на силни завладѣвания отъ злосторните духове, които са ги завлѣкли въ пропастта. Тѣзъ не биха ги завладѣли, ако тѣ знаѣха и практикуваха тази толкова подкрепителна доктрина на спиритизма.

„Ако я знаѣхъ, каза Ваянъ на единъ спиритистъ, ако бѣхъ освѣтленъ отъ тази свѣтлина, азъ не бихъ извършилъ акта, за който съмъ осъденъ“. Но той не вѣрваше въ безсмъртността на душата; той вѣрваше, напротивъ, че всичко се свършваше съ тѣлото и той искаше да се жертвова за *доброто на човечеството*.

И други осъдени на смъртъ са направѣли същия отговоръ. Равашолъ само е останалъ неубеденъ. „Това доказва че разпространението на спиритизма намалява престѣпността“, казва много справедливо господинъ Волни въ „*Везилио*“.

Речта на анархиста Ваянъ предъ съда.

Като напечатваме горнето ний намираме за умѣстно да препечатаме и речта на Вайана предъ съда, която заемме отъ в. „Работникъ“ и отъ което се вижда, че Вайанъ е билъ человекъ вжлнуванъ отъ вжзвишени идеали, а не единъ простъ психопатъ престѣпникъ, каквито за жалость, често биватъ анархистите.

Господа!

Следъ нѣколко минути вий ще ме поразите, като ми произнесете вашия приговоръ, но азъ ще имамъ поне тва удоволствие, че съмъ ранилъ сегашното общество, това проклето общество, въ което всѣки може да види, какъ единъ само человекъ разпилява безполезно прехраната на хиляди

семејства, това позорно общество, което позволява на нѣколко личности да натрупватъ всичките общественни богатства, въ сжщото време когато стотини хиляди нещастници са лишени отъ хлѣба, когото даже на кучетата не отказватъ, и въ което виждаме цѣли семејства да се самоубиватъ отъ нѣмане най-необходимите предмѣти за живѣне.

Ахъ, Господа! ако управляиущите можеха да слѣзнатъ между нещастните! Но не, тѣ искатъ да оставатъ глухи кѣмъ тѣхните възвания. Като че ли една фаталностъ, по подобие на кралството отъ осемнадесетия векъ, ги тика кѣмъ пропастта, която ще ги поглгне, защото нещастие за тѣзи, които оставатъ глухи предъ виковете на умираиущите отъ гладъ, нещастие на тѣзи, които като се смѣтатъ, че са отъ по-високо произхождение, признаватъ си правото да експлоатиратъ и да оставятъ да гниатъ оная, които стоятъ по низко отъ тѣхъ, защото дохожда време, когато народа не му мисли по-вече; той се издига, като ураганъ, и се пролива, като порой. Тогава ний виждаме глави, забодени на копия.

Между експлоатираните, господа, има два рода личности: едните, които не си даватъ смѣтка що са и какво могатъ да станатъ, живѣятъ така, както имъ се наложи, смѣтатъ, че тѣ са родени да си бждатъ роби и се благодарятъ отъ това малко, което имъ се дава въ замена на тѣхния трудъ; но има други, които, напротивъ, мислятъ, изучаватъ и, като се оглеждатъ наоколо, забелѣзватъ общественните несправедливости. Виновни ли са тѣ, ако виждатъ ясно и страдаятъ, когато виждатъ, че другите страдаятъ? Тогава тѣ се хвърлятъ въ борбата и ставатъ носители на народните искания.

Господа, азъ схмъ единъ отъ тва последните! На всѣкъдѣ, кждѣто схмъ ходилъ, азъ видѣхъ нещастници подгърбени подъ хумотя на капитала! На всѣкъдѣ азъ видѣхъ сжщите бедствия, които правятъ да се проливатъ кървави сжлзи, чакъ до вжтрѣшността на Южно-Американските области, дѣто азъ имахъ право да очаквамъ, че тозъ, който е изнемощенъ отъ мжките на цивилизациата, можеше тукъ да почива подъ сѣнката на палмовите джрвета и да изучва природата. Е добръ, и тамъ така сжщо, по-вече отколкото дру-

гждѣ, азъ видѣхъ капитала, като вампиръ, да доизсмуква и последната капка отъ кръвта на нещастните парии.

Следъ това се вжрнахъ въ Франция, дѣто трѣбваше да видя на какви жестоки мъчения са изложени моите домашни. Това бѣше капката, която прелѣ чашата. Уморенъ да водя единъ животъ пжленъ съ страдания и унижения, азъ хвжрлихъ тѣзи бомба вжрху она, които са най-много отговорни за общественните страдания.

Напомнятъ ми за раните на она, които са били за-сѣгнати отъ моята бомба. Позволете ми да забелѣжа, между другото, че ако буржуата не убиваха или не принуждаваха да убиватъ въ време на революциата, навѣрно тѣ щѣха още да теглятъ хумота на дворянството. Отъ друга страна да присъединимъ убитите и ранените въ Гонкинъ, Мадагаскаръ, Дахомей, като притуримъ още хилядите, какво казвамъ азъ! милионите нещастници, които мратъ въ работилниците, въ рудниците, на всѣкъдѣ, дѣто капитала притиска. Да притуримъ още и тѣзи, които мратъ отъ гладъ и всичко това съ сжгласието на нашите депутати. Въ сравнение на това, колко е нищожно туй, въ което ме обвиняватъ днесъ!

Наистина едното не оправдава другото, но не сме ли ний турени въ положение на самозащита, като отговаряме на ударите, които ни са налагатъ отъ горѣ? Охъ! зная много добрѣ, ще ми се забелѣжи, че азъ схмъ можалъ да защищавамъ мойте искания чрезъ словото; но, какъ искате вий? Колкото хората са по-глухи, толкова по-високъ трѣбва да бжде гласа, за да бждешъ чутъ.

Отъ много време вече на нашиа гласъ отговарятъ съ тѣмница, съ вжже и съ застрѣлване, и, не си правете илюзия, избухването на моята бомба не е само вика на разбунтуванна Ваанъ, но вика на цѣла една класа, която иска своите права и която скоро ще присъедини дѣтата къмъ думите.

За това бждете увѣрени, каквито закони и да правите, вий не можете да спрете идеите на мислителите; както въ миналото столѣтие, правителственните сили не са можле да попречатъ на Дидровци и Волтеровци да сѣятъ освободителните идеи между народа, така и днесъ всичките правителственни сили не ще попречатъ на Реклузовци, Дарвиновци,

Спенсеровци, Ибсеновци, Мирабовци и т. н. да сеѣтъ идеите на свободата и на справедливостта, които ще унищожатъ предразсѣдхците, плодъ на които е народното невежество, и тѣзи идеи, приети отъ нещастниците, ще се превърнатъ въ бунтовнически дѣйствиа, както са се превърнали въ мене; това ще трае до деня, когато изчезването на властта ще позволи на всичките хора да се организиратъ свободно, споредъ своите взаимни интереси, когато всѣки ще може да се ползува отъ произведенията на своя трудъ, когато ще изчезнатъ тѣзи морални болести, които се наричатъ предразсѣдхци; това ще позволи на човешките същества да живѣятъ въ сжгласие, съ единственното стремление да изучаватъ науката и да се ръководятъ отъ любовъ къмъ ближния си.

Азъ свършвамъ, господа, като казвамъ, че едно общество основано на неравенства, каквото е нашето, въ което ний всѣки день виждаме самоубийства, причинени отъ мизерия, въ което проституцията се упражнява по всѣко кѹше на улицата, едно общество, на което главните памѣтници са казармите и тѣмниците, такова общество трѣбва да бѣде преобразено, колкото се може по скоро, за да не бѣде въ едно непродължително време изличено изъ между човешкия родъ. Поздравъ на тогова, който по каквото и да било начинъ работи за това преобразуване! Ето идеята, която ме е водила въ моя дуелъ противъ властта; но тѣй като въ този дуелъ азъ само ранихъ моя противникъ, то сега е неговъ редъ да ми нанесе своя ударъ.

Сега, господа, каквото и да бѣде наказанието, което ще ми нанесете, за мене е все едно, защото като гледамъ това събрание съ очите на разума, азъ не мога да се удържа отъ да се не посмѣя, като виждамъ, че вий, атоми изгубени въ материята, но способни да разсѣждате, защото владѣете едно продължение на грѣбначния мозъкъ, че вий искате да си признаете правото да осѣждате едного отъ вашите ближни.

Ахъ, господа! какво нищожно нѣщо е вашето събрание и вашия приговоръ въ историата на човечеството, а човешката история отъ своя страна какво нищожно нѣщо е въ сравнение съ въртежа, който я занася въ безкрайността, и

която ще изчезне или поне ще се преобрази, за да се захване същата история и същи факти, — това е настояща вечна игра на природните сили които се подновяват и преобразяват въ безкрайностъ.

ЧЕЛОВЕКЪ — ТЕЛЕГРАФЪ

(„Moniteur Spirite et Magnetique“).

Кждѣ края на 1885 година Г-нъ Хорасъ Катущи се намираше въ красивия градъ Папанитла, държавица Вера Крузъ, дѣто много отъ неговите приятели бѣха образували една спиритическа група, която си правеше сеанси вечерно време, начинайки отъ 8 часа. Принуденъ, по свои лични интереси, да напустне този градъ, той се установява въ Джалапа. Като ималъ, обаче, силна наклонностъ да изучава психологиата и магнетизма, той искалъ и въ този градъ да се събере съ друга една спиритическа група само и само да продължава по-охотно своето учение.

Една вечеръ като се прибралъ въ къщата си съ единъ свой приятель, който, като него изучавалъ спиритизма, припомниува си, че тжкмо въ осемъ часа групата отъ Папанитла е почнала своите сеанси. Зема една книга, написва на нея нѣщо и казва на приятеля си да него смущава и отвлича отъ работата му, като му съобщилъ, че писаното той ще предаде на членовете отъ групата въ Папанитла. Затваря си очите, отвлича си вниманието отъ всѣко нѣщо наоколо си и съсредоточава всичките си способности върху това, което ще прави. Въ тази минута на възображението му или на неговите психически очи се представятъ салата и валчестата маса, около която са биле наредени членовете отъ групата на Папанитла. Той се приближава до председателя, обнима му ръцете и го накарва да напише буква по буква, съдържанието на писмото. Това упражнение не трайва

повече отъ нѣколко секунди, и му причинява едно уморяване

Много дни се изминаха и Г-нъ Катуци бѣше всичко сжвршено забравилъ по това, което бѣ правилъ, когато председателя на групата отъ Папанитла, отъ когото той всѣка недѣля получаваше единъ видъ рапорти по сеансите, му изпраца едно сжобщение, което билъ получилъ миналата недѣля. Всичко, казва му той, ставаше за наше голѣмо удоволствие; но кждѣ края на сеанса единъ шеговитъ духъ ни се яви и захвана да ни се смѣе, като ни направи едно сжобщение, което носѣше вашия подписъ. Азъ ви го изпрацамъ; то има № 3. Г-нъ Катуци преобърна бърже сжобщениата и дойде до това, което носѣше неговиа подписъ; той си припомни за опита, който бѣ направилъ, сравнява го съ сжобщението, което, бѣше написалъ и което се спазваше, и констатира, че то е било въ точностъ предадено. Тугакси той писва на председателя на групата въ Папанитла, като го увѣрява, че нѣма никаква мистификация, че това е било буквалното възпроизвождане на написаното отъ него въ присѣтствието на единъ приятель и му обещава да поднови опита, като му сжобщи и деня, когато ще го изврши.

Едно видение на Маршалъ Серрано.

(„Moniteur Spirite et Magnetique“).

Вдовицата на Маршалъ Серрано е публикувала единъ воліумъ отъ спомените на мъжа си, въ който, между много интересните му исторически откритиа, се намира едно подъ заглавие: „истински случки“ както следва:

Слѣдъ дванадесетъ дена тежко боледуване, края на генераловиа животъ вече приближаваше. Въ края на случката братовчеда на Серрано, Генералъ До-

мингъ, поиска отъ царъ Алфонсо XII ауденция, за да се моли да се позволи, щото вуйка му да бжде заровенъ въ една отъ черковите, която е била особено отредена за други генерали.

Серрано, както се знае, е игралъ важна роль въ революциата, която неговото отечество прекара и е билъ испански регентъ. Алфонсо XII не се съгласилъ на направената просба. Той бѣше въ това време въ палата си въ Пардо. Но понеже се стекоха така обстоятелствата, щото той да не може да присѣтствува на почестите които трѣбваше да се отдадатъ на единъ маршалъ, останалъ за дълго време да живѣе въ този градъ.

Отъ друга страна болестта на генерала напредваше отъ день на день. Той едва можеше вече да се крепи въ кресло. Една сутрина мжжа ми, който бѣше като парализиранъ отъ морфина и едва можеше да се помръдне отъ мѣстото си, освенъ съ помощта на много хора, повдигна се съ една свърчеловеческа сила, и съ единъ високъ гласъ развали ноцната тишина: „Скоро, единъ офицеринъ да се качи на единъ конь и бърже да отиде въ Пардо. Царя умрѣ.“ Следъ това заспа. Викахме го, бутрахме го дано се събуди, и едва следъ нѣколко минути той се събужда и съ единъ слабъ и мжртвавъ гласъ каза: „Униформата ми и саблята ми, царя умрѣ.“ Тѣзи бѣха неговите последни думи: той прѣе свѣтото причастие и благослова, и издѣхна. И наистина царя умрѣлъ!

Да ли самъ царя се яви на Серрано? Пардо е на голѣмо разстояние отъ Мадридъ, цѣлия градъ тогава спѣше. Само мжжъ ми знаеше за смъртта му. Какъ узна той туй нѣщо? Ето единъ предмѣтъ за размишление на тѣзи, които вѣрватъ въ спиритизма.

Забелѣжителенъ сжнь

(„Light“).

Вашите статии, господинъ редакторе, по отчетите ви, държани при опитите ви да списвате научни сжчинения, като се намирате въ сомнамбулическо сжстояние са ме твърдѣ много заинтересовали. Преди нѣколко години азъ се приготвлявахъ за изпитите си и по сжщото нѣщо самъ сжмъ се опитвалъ. Имахъ привичка, като ще отида да спя, да тургамъ подъ вжзглавницата си книгите си по този предмѣтъ който ми се виждаше най-мжченъ. На другия дeпъ азъ си знаѣхъ урока прекрасно и можехъ безъ всѣ какви грѣшки да повтора шестъ или десетъ страници. Азъ сжмъ чърталъ карти, обозначававалъ сжмъ морските пристанища, градовете, рѣките и други по-пробности много по-ясно и добрѣ, отколкото, когато сжмъ въ будно сжстояние. Единъ изпитъ, за който твърдѣ усърдно се приготвлявахъ, много ме застрашаваше. И наистина, азъ се боѣхъ, че на него ще ме срѣжатъ, защото предмѣта бѣ мжченъ, и всѣка година по него много рѣжеха. Преди двѣ или три недѣли де изпита, въ сжня си виждамъ единъ инспекторъ, когото азъ никакъ не познавахъ, който ми подава единъ листъ, съ написани по него вжпроси. Вжпросите азъ запомнихъ добрѣ и си ги записахъ въ тефтерчето. Когато показахъ на другарите си ученици тѣзи вжпроси, тѣ се изсмѣха, за дѣто сжмъ давалъ на това нѣщо такова значение; но на нѣкои отъ тѣхъ това имъ направи впечатление и заедно съ тѣхъ въ свободните си часове азъ захванахъ да се занимавамъ съ тѣзи вжпроси. При настъпването на изпита, инспектора, когото познахъ за сжщото лице, което видѣхъ въ сжня си, зададе ми сжщите вжпроси. Този е единъ отъ многото забелѣжителни случаи, каквито вий сжбобщавате, и който се е случилъ съ мене лично.

Сестра ми, която спѣше въ сжщата стая, въ която спѣхъ и азъ, често пѣти се е плашила, като ме е виждала воцно време да стоя правъ въ тжмнотата, въ несжзнателно сжстояние да се занимавамъ съ уроците си.

Х. У. З.

РАЗНИ.

Едно писмо отъ Уил. Крукса.—Ето какво писмо е проводилъ на конгреса на психическите науки въ Чикаго, знаменития професоръ Уил. Круксъ, който съ своите строго научни опити по спиритизма, доказва дѣйствителността му:

Драги ми професоре Куесъ.

Ако сте се научили за слуха който се носи, че ужъ азъ сжмъ се отказалъ отъ своите засвидетелствания относително дѣйствителността на спиритическите явления, защото отъ тогава ужъ сжмъ узналъ че сжмъ билъ измаменъ, вий сте всецѣло опжлноощенъ отъ мене (даже нѣщо по-вече, и за туй азъ ви моля настоятелно) да противопоставите на тѣзи лжжливи доносения, моето пжлно и енергично отхвжрление. Азъ днесъ, както и подиръ моите опити, сжмъ съ сжщото убеждение по вжпроса за тѣзи явления; азъ не можихъ тогива да намѣря никаква вжзможностъ да се разувѣря, и днеска следъ моите опити презъ по-вече отъ двадесетъ години притурени на други, извжршени отъ учените, не мога да видя какъ е вжзможно да бжда излжганъ. Четете моите заблжжки по сеансите на Д. Д. Гума и вий ще видите точно, какво мисля и днеска още по този вжпросъ. Вашъ и пр.—Уил. Круксъ.

Пикманъ, знаменития четецъ на мислите, е ю настоящемъ въ Египетъ, гдѣто той спечелва блѣстелни успехи.

Хедива, желающъ самъ си да се убеди, е изикалъ Пикмана въ палата си и го е молилъ да направи нѣколко опити отъ предаване мисжлта и вну-

шение. Знаменития ипнотизаторъ буквално е слисаль избраните присъжтствуиуци и господаря самъ, следъ като е заповѣдалъ *умствено* на Пикмана да извърши много нѣща, е останаль очевидно впечатленъ предъ пълната и бърза сполука на Пикмана. Хедива е далъ на нашия съотечественикъ титлата офицеръ отъ ордена на Межидието; заповѣдта на туй назначение е излѣзла въ държавния вѣстникъ на Египетското правителство.

(La Meuse)

Необяснено духане.— Това се случи у Г. Д..... превъзходния басъ на операта. Д... сѣдна на пианото, следъ като постави добръ вжрху инструмента една лампа, и почна да пѣе. Отведнжжъ лампата угасна. Течение на въздуха! помисли си артиста. Той запали лампата и продължи прекъснатата си пѣсенъ. лампата угасна отново. Смаявъ отъ това, пѣвеца преглежда лампата и я намира пълна; но за по вече сигурностъ тѣй я допжлва отново самъ. Пфууу! вжрху същата нота *ре* лампата угасва пакъ. Донаятъ една друга лампа; тази угасва вжрху едно *ми* бемолъ. Десетъ пжти наредъ Д... подхваща опита и десетъ пжти вжрху същото *ми* бемолъ и *ре* обикновено лампите угасватъ. Той опита същите ноти като измени тона на „тжменъ“, както казватъ пѣвците; този пжтъ пламжците само трептѣха и не угасваха освенъ като се дойдѣше до нотата.

Какво обяснение да се даде на туй явление: атмосферически трептения, обемъ отъ изпустнатъ въздухъ равенъ съ вмѣстимостта на лампеното стжкло, спиритизмъ (има спиритисти въ операта)? Въ всѣки случай, факта е любопитенъ, и не е сжмнително, щото мжлвата да не го пренесе направо отъ Академиата на музиката въ Академиата на науката.

Невидими коршуми. - Кжщата на виконтъ діо Ларнажъ, 12 улица Еколъ - а—Аркіой—Кашанъ, Бриксель, кжща отъ всѣкъдѣ заобиколена съ зидове и уединена, е отъ нѣколко време насамъ театръ на страни шумове. Стжклата на прозорците са надуцчени

отъ стрѣли които минаватъ съ такава сила, щото не правятъ освенъ малки дупки безъ разпукване; съ една дума приличатъ на дупки пробити отъ куршуми на нѣкоя пушка. При туй се чуватъ виковете, вой и други шумове денемъ и ноцемъ въ кѣщата. Полицейския приставъ е поставилъ стражари да пазятъ цѣлата кѣща, но напразно! Стѣклата продължаватъ да се дупчатъ, безъ да може да се открие злосторника. Това, което отслабва всички предположения, е, че на срѣщу тая кѣща се намира кѣщата на единъ старъ полицейски комисаръ, когото по никой начинъ не могатъ заподозрѣ; при туй и стрѣлите не идатъ отъ тамъ.

Най различни предположения се носятъ изъ града. Кѣщата не е ли обвладана отъ духове? Оставяме на изследването да разреши това.

КОРЕСПОНДЕНЦИЯ

Приети лева отъ: Анверсъ Бълг. Студен. дружество, 2:40. — Видинъ Г. Т. Д. Вжлчевъ, 5; Г. Заг. Димитровъ, 14; Г. Подполк. Мечковъ, 14. — Горня-Орѣховица читалище „Напреджкѣ“, 5. — Дубница Г. Георги Радевъ, 5; Г. Д. З. Бобошевский, 5. — Ломъ Г. Дорляковъ, 5; Читалище „Постоянство“, 5. — Пловдивъ Г. Д-ръ Рашко Петровъ, 14; Г. Д-ръ Догановъ, 14; Г. Т. Вжрбановъ, 5; Г. Ст. Калчевъ, 14; Г. Д. Коларовъ, 8. — Рахово Г-ца Мариа Катранова, 5. — Руссе Г. С. Симеоновъ, 5; Г. Ив. Стояновъ, 14; Г. Ст. Кировъ, 14; Г. Панайотъ Хитовъ, 4. — Свищовъ Г. Н. Ивановъ, 5; Г. Г. С. Миновъ, 5; Г. Д. Поповъ, 9; Г-ца Екат. Стаматова, 5; Г-ца Лада Константинова, 4; Г. Цантлий И. Лишковъ, 8; Г. Т. Божиневъ, 5; Г. Недялко Пушкарровъ, 11:50; Г. В. Божиневъ, 2:50; Г. А. Каракашевъ, 5; Г. Т. Икономовъ, 9; Г. Майоръ Дюлгеровъ, 4; Г-ца Венета Николова, 4; Г-ца Веселина Мѣцева, 9. — Севлиево Г. Н. Х. Геновъ, 5; Г. Ст. Караконовъ, 4; Г. В. Поповъ, 5; Г. Видинцевъ, 4; Градската библиотека, 5. — Сливенъ Г. Кисовъ, 5. — Силистра Градската библиотека, 14; Г. В. Р. Козловъ, 5. — Татаръ-Пазарджикъ Г. Ат. Пеневъ, 9; Г. К. Пунджевъ, 9; Г. Фабриковъ, 9; Г. Костовъ, 9; Г. П. Етжрски, 9; Г. Петковъ, 5; Г. Яко Бояджийски, 5; Г. К. Евровъ, 5. — Търново Г. Л. Вжжаровъ, 9; Г. М. Московъ, 5; Г. Киро Велянъ, 9; Г. Марколеско, 9; Г. Д-ръ Пенчевъ, 4; Г. Бойковъ, 9; Г. Н. Симеоновъ, 9; Г. Ст. Николовъ, 6:50; Г. Ив. Мариновъ, 5; Г. Т. Димовъ, 5; Г. М. Ричовъ, 4. — Хасково Г. Ш. Данчевъ, 20. —